

Оновлення змісту Європейської політики сусідства (політики Східного Партнерства): очікування України

На початку березня 2015 року Європейська Комісія оголосила про спільні широкі консультації щодо перегляду Європейської політики сусідства. В контексті перегляду Єврокомісія очікує отримати бачення, у тому числі, країн-партнерів стосовно майбутньої цієї політики.

Урядовий офіс з питань європейської інтеграції спільно з українськими неурядовими експертами та окремими органами виконавчої влади підготував робочі пропозиції щодо оновлення змісту вказаної політики.

1. Загальні положення

- Базовими принципами функціонування ЄПС\СхП мають і надалі залишатись диференціація, обумовленість та «більше за більше», спільна власність та відповідальність, солідарність. Водночас ключовим питанням для досягнення реального впливу вказаної політики, її відчутності залишається концептуальне сприйняття та розуміння вказаних принципів.

Наприклад, принцип "більше за більше" має означати чітко визначені орієнтири та індикатори для участі держави-партнера у більш амбітних етапах партнерства, включаючи, як кінцеву мету, перехід до політики розширення.

У свою чергу «диференціація» повинна бути реальною і повинна враховувати різні устремління держав-партнерів, їх бажання співпрацювати з ЄС, проводити реформи. Таким чином, оновлення політики СхП має ґрунтуватися на диференціації підходів для країн, що підписали та виконують угоди про асоціацію (Україна, Молдова, Грузія) та інших країн (Азербайджан, Вірменія, Білорусь).

Необхідна загальна згода, що держава-партнер має суверенне право сама обирати глибину та кінцеву мети своїх відносин з Європейським Союзом, слідувати прагненням відповідно до статті 49 Договору про Європейський Союз. Подальше посилення співробітництва з Європейським Союзом сприятиме політичній та економічній стабілізації в усьому східному регіоні.

Диференціація повинна відбуватися за принципом «різних швидкостей» інтеграції першої та другої груп держав, зважаючи на якісні відмінності між порядком денним їх відносин з ЄС. Така логіка реалізації нового етапу Східного Партнерства дозволить не тільки інтенсифікувати та поглибити інтеграцію з ЄС України, Молдови та Грузії, з одного боку, але і дозволить зберегти в рамках СхП відносини з країнами другої групи, з іншого - як у двосторонньому, так і у багатосторонньому вимірі. Особливого значення це набуває у світлі необхідності збереження тісного зв'язку з громадянським середовищем країн другої групи.

У свою чергу «солідарність» має означати реальну єдину відповідь на спільні виклики в Європі. Новий рівень відносин на основі відносин асоціації, як спеціальних та привілейованих зв'язків країн із ЄС, означає співвідповідальність ЄС за забезпечення вільного суверенного вибору держав-партнерів, готовність через практичні кроки забезпечити втілення спільних цінностей та інтересів, а також своєї сили в регіоні.

- Участь країн Вишеградської четвірки (Польща, Чехія, Словаччина, Угорщина) та країн Балтії у подальшому розвитку СхП має бути більш системною. Ці країни мають цінний досвід регуляторної та економічної конвергенції з Європейським Союзом, який найкраще підходить для України. В рамках політики Східного Партнерства необхідно утворити механізми системної передачі цього досвіду та моделей управління,

формування і впровадження державної політики, що сприятиме виконанню Угоди про асоціацію та проведенню реформ.

- Участь ЄС в оновленій політиці СхП повинна бути більш деталізованою і розподіленою між ширшим колом учасників з європейського боку. Це дозволить реалізовувати політику СхП швидше, на кількох рівнях, зробить її більш результативною.

2. Визначення можливості статусу кандидата або потенційного кандидата на вступ до ЄС.

- Необхідно опрацювати із Стороною ЄС взаємоузгоджений перелік критеріїв/індикаторів, на підставі оцінки яких буде прийматися рішення про перехід до наступного етапу інтеграції, включаючи, як кінцеву мету, включення до політики розширення.

- Надання допомоги для проведення реформ за принципом «більше за більше», слід орієнтувати на підтримку програм реформ згідно із взаємоузгодженим переліком критеріїв/індикаторів.

Допомога має бути збалансована для виконання завдань із наближення законодавства та реалізації оновленої державної політики у сферах відповідно до Угоди про асоціацію. Обсяги допомоги мають залежати від динаміки та ефективності секторального співробітництва та прогресу в здійсненні реформ. Прогрес має відстежуватися за допомогою системи моніторингу Угоди про асоціацію. Така система має бути розроблена за підтримки ЄС.

Важливо розширити можливості участі за певних умов країн-партнерів у якнайбільшій кількості програм та агентств ЄС.

3. Стратегічний пріоритет економічних реформ та впровадження ЗВТ – вихід українських компаній на ринок з ЄС з одночасним розвитком інвестиційних можливостей на внутрішньому ринку України для європейського бізнесу.

- Забезпечення належних базових умов ведення бізнесу: захист права власності, регуляторний клімат.

- Ефективне використання інструментів економічного регулювання (стимулювання) в рамках Угоди про асоціацію.

- Розвиток малого і середнього бізнесу.

- Політика залучення стратегічних інвесторів з урахуванням інтересів розвитку регіонів та структурної трансформації економіки України.

- Забезпечення розвитку конкуренції, особливо у стратегічних сферах – енергетика, транспорт, комунікації.

- Інтеграція української транспортної системи до європейської та світової транспортних систем.

- Модернізація моніторингу та нагляду у фінансовому секторі. Зміцнення правил прозорості, корпоративного управління та захисту прав кредиторів та інвесторів і подальша інтеграція вітчизняного фінансового сектору в міжнародну систему норм та координації.

4. Розвиток людського потенціалу.

- Встановлення безвізового режиму для короткострокових поїздок для країн, що виконали вимоги планів візової лібералізації.

- Підвищення якості освіти та підвищення ефективності витрат в секторі освіти
Узгодження структури освіти з потребами сучасної економіки.

- Повноцінна інтеграція країни в програми та можливості в сфері освіти та молоді. Набуття статусу програмної країни в ERASMUS+.
- Інтеграція в Європейський дослідницький простір, Європейський простір освіти та підвищення мобільності науковців і студентів.
- Створення дорожніх карт реформування культурної політики для країн Східного партнерства, з урахуванням національних та регіональних особливостей і потреб.
- Формування сучасного трудового законодавства та гнучкого ринку праці.

5. Розвиток інституцій.

- Європеїзація системи державного управління та місцевого самоврядування на принципах Європейського адміністративного простору та на основі кращого досвіду країн Вишеградської четвірки та врахуванням досвіду країн-партнерів СхП.
- Реформа центральних органів влади з метою створення системи ефективної підготовки та прийняття урядових рішень на основі аналізу політики, а також їх виконання.
- Утворення професійної та політично нейтральної державної служби.
- Підвищення якості надання адміністративних послуг та взаємодії органів державного управління з громадянами.
- Запровадження електронного урядування.
- Забезпечення спроможності місцевого самоврядування та побудова ефективної системи територіальної організації влади в Україні. Розвиток регіональної політики як інвестиційної політики з метою створення робочих місць та залучення інвестицій.
- Подальший розвиток антикорупційної політики, реформи правоохоронної системи та системи правосуддя.

6. Енергетична безпека.

- На основі Ст. 274 УА, з метою подальшої інтеграції ринків енергетичних товарів, кожна Сторона повинна враховувати енергетичні мережі та можливості іншої Сторони при розробці програмних документів щодо попиту та плану постачання, взаємозв'язку, енергетичних стратегій і планів розвитку інфраструктури.
- Залучення України, Молдови та Грузії до Енергетичного Союзу ЄС, як країн, що мають УА з ЄС та є членами Договору Енергетичного Співтовариства, ініційованого ЄС, долучення України до процесу гармонізації угод з третіми країнами щодо енергетичної співпраці, розвитку наукового потенціалу, кращої розбудови інфраструктури між країнами Східної Європи та Україною.
- Зниження енергоємності ВВП, підвищення енергоефективності, максимізація використання внутрішніх джерел енергії та первинних енергоносіїв власного видобутку.
- Лібералізація ринків енергії та палива, імплементація інших Директив ЄС в сфері енергетики згідно з Договором про заснування Енергетичного Співтовариства.
- Повна реформа системи ціно- та тарифоутворення на енергію та паливо.
- Посилення прозорості енергетичного сектору України, запровадження міжнародної фінансової звітності для всіх українських енергетичних компаній, покращення доступу до статичних та інших даних в енергетичному секторі України.
- Сприяння перенесенню точки закупівлі газу європейськими та українськими енергетичними компаніями на східних кордонах України, зокрема на кордон Україна – РФ, як кордону Договору Енергетичного Співтовариства;
- Сприяння подальшій інтеграції України до єдиного енергетичного ринку ЄС через будівництво нових інтерконекторів та створення Східноєвропейського енергетичного хабу (з використанням потенціалу окремих ПСГ в Україні), включаючи включення проектів інтерконекторів між сусідніми країнами ЄС та Україною до переліку проектів спільного інтересу з відповідним фінансовим сприянням з боку ЄС.

7. Посилення ролі ЄС у політиці безпеки.

- Дипломатична підтримка для розв'язання регіональних конфліктів.
- Ефективне та динамічне військово-технічне співробітництво.
- Спільна стратегія інформаційної безпеки та боротьби з пропагандою.

8. Підвищення ефективності багатостороннього виміру.

Регулярний обмін досвідом в тематичних платформах та панелях, поступово має бути підтриманий відчутними та реальними проектами, що збільшить видимість СхП для громадян та залучення ЄС у справи регіону. Досвід комплексної флагманської ініціативи управління кордонами, що поєднує обмін досвідом та велику інвестиційну складову для конкретних інфраструктурних проектів є прикладом для майбутньої проектної діяльності в рамках Східного партнерства.